СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 107. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 8-го травня 1940. No. 107. Jersey City, N. J., Wednesday, May 8, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ ПОСПІШНО ВЕРТАЄТЬСЯ ДО СТОЛИЦІ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт, який попереднього дня думав, що події в Европі настільки успокоїлися, що він зможе в своїй приватній резиденції довше відпочити, нагло вернувся назад до Вашингтону. Підозріння, що Італія готується до якогось скоку на Балкані, змусили його до цього скорого повороту. Президент говорить, що з Европи не дістав ніяких відомостей, які дали би причину до збільшення його підозріння, тільки його прочуття говорить йому, що щось у найближчих днях станеться.

ОШАЛІЛИЙ ПРОФЕСОР СТРІЛЯЄ ЛЮДЕЙ.

ПАСАДІНА (Каліфорнія). — Директор молодшої публичної школи, Верлінґ Спенсер, в приступі якогось ошалілого ґніву на заряд школи напав на цілей заряд, коли той нараджувався і чотирьох членів заряду положив відразу трупом, а одного тяжко ранив. По тім він вибіг мов ошалілий з салі нарад і, розпихаючи прохожих, побіг до шкільного ресторану та там вистрілив собі в голову, ранячи себе тяжко. Правдоподібно, що ні він, ні пятий член заряду, якого він тяжко ранив, не переживуть рани. Лікарі напружено працювали, щоби бодай на хвилю привернути йому притомність, щоб він сказав про причину цього незвичайного вчинку.

НАГОРОДИ ПУЛІЦЕРА.

НЮ ЙОРК. — Цього року нагороди Пуліцера припали таким людям: за повість „Ґрейпс оф Вретс" дістав нагороду Джан Стайнбек; за поезії — Марк Вен Дорен; за драму „Тайм оф Юр Лайф" — Вилйем Сероян; за житеписний твір „Вудров Вилсон" — Рей Станард Бейкер; за добру публичну службу в ділянці журналістики дістав часопис „Ди Вотербери", Конектикот; за домашні ґазетярські репортажі — С. Буртон Ґіт; за чужинецькі репортажі з Берліну — Отто Толишус; за редакційні статті — Барт Говард; за картун — Едмунд Дюфі; за історичний твір — Карл Сандбурґ.

МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ МОЛОДІ.

НЮ ЙОРК.—Заходами Дженерал Моторс влаштовано в павільоні згаданої компанії на Світовій Виставі приняття для 400 університетських студентів. До них виголосили промови рівні передові особи, серед них предсідник Дженерал Моторс, Словн, директор Месачусетського технолоґічного інституту, Комптон, ґенерал Гю Джансон і інші. Бесідники підкресляли, що нинішня молодь не має причин побоюватися за свою будуччину, що, мовляв, нині нема для молоді таких можливостей, як колись було. Технічні поступи розкриють перед молоддю нові можливості праці і заробітків, говорили бесідники.

ПАНІ ПЕРКІНС ПРО РІЛЬНИЧИХ РОБІТНИКІВ.

ВАШИНҐТОН. — Перед конґресовим комітетом дослідів рільничих справ зізнавала секретарка праці пані Перкінс і сказала, що закон годин праці і найнижчої плати, а також закон суспільного обезпечення повинен бути простягнений і на рільничих робітників, головно тих, що працюють на фармах, які нагадують фабрики. Робітники на тих фермерських фабриках є часто дуже зле платні, а крім того працюють дуже довгі години, казала пані Перкінс.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА ЗАКОН ГЕЧА.

ВАШИНҐТОН. — Хоч колись президент Рузвелт не дуже був за ухвалу закону Геча, на основі якого всі федеральні вищі урядники, які в своїй ділянці обовязків укладають напрямок, не могли займатись активною партійницькою політикою — тепер висловився в часі ґазетярської конференції за те, щоб той закон поширено також на стейтових урядників, які беруть частину, чи цілу, платню з федерального скарбу. Ця поправка до закону Геча тепер застрягла в юридичнім конґресовім комітеті і годі її звідти витягнути на ширші дискусії цілого конґресу.

„СКВЕЙЛОС" ЗНОВ ІДЕ ДО СЛУЖБИ.

ПОРТСМУТ (Ню Гемпшир). — Американська субмарина, що минулого року зазнала нещастя і пішла під воду так, що не могла піднятись, тепер іде знов до служби, але під зміненою назвою — „Сейлфиш". У часі свого попереднього нещасливого випадку двацять кілька моряків, із її залоги, знайшли в ній смерть. Завдяки довгим трудам американської маринарки її вдалося з дна моря видобути на верх і відновити.

ПРЕЗИДЕНТ ПРОТИ БОМБУВАННЯ МІСТ.

ВАШИНҐТОН. — У листі до американського Червоного Хреста, що має свою конвенцію в Вашинґтоні, президент Рузвелт сказав, що завдання Червоного Хреста тепер далеко ширші, ніж були колись. Бо теперішні армії винищують сотками тисяч і цивільне населення, бомбуючи нещадно цивільні міста. Президент водночас зазначив, що Америка все була за те, щоб усі воюючі сторони згодились міст не бомбардувати.

СМЕРТЬ ВІЙСЬКОВОГО ЛЕТУНА

Підпоручник американської армії Вилйем Ґилберт упав з літаком з висоти 5,000 стіп в Атлантійський океан, 10 миль від Вірджінія Біч. Летун поґиб на місці.

ВТЕЧА МАЛП ЗО ЗВІРИНЦЯ

З зоольоґічного городу в Філядельфії втекла в понеділок громадка малп породи ресус, скориставши з хвилевого спущення води з рова, котрим оточена їх кольонія. В громадці було 15 малп. Добувшися на волю, вони розбіглися по околиці, роблячи людям ріжні неприємні несподіванки. Одна дівчина зімліла, коли на неї скочила малпа. Друга малощо не зімліла, коли, замикаючи вікно, побачила за шибою малпу. Інколи малпи звисали за хвости з ґзимсів домів та з електричних дротів.

Поліційний департамент міста вислав на „полювання" відділ поліцаїв і ці по довгім полюванні й немалих клопотах остаточно привезли до звіринця 14 втікачів. Одна малпа задушилася димом на смерть, коли пробувала втікати перед поліцаями вниз коміном.

ВАГА МУЗЕЮ ДЛЯ ОСВІТИ

Тростисти „Американського Музею для природної історії" в Ню Йорку кажуть у своїм річнім звіті, що музей видав поважну суму грошей, але ці видатки оплатилися, бо, мовляв, музей є одною з найважніших освітніх установ. Міліони осіб уживають його рік річно.

ЗАДУМУЮТЬ ВИРОБЛЯТИ ПІЛЗНЕНСЬКЕ ПИВО В АМЕРИЦІ

„Спратлер енд Менел Бруїнг Ко" в Петерсоні, Ню Джерзі, що недавно зреорґанізувався під президентурою Віктора Гаста, задумує незадовго приступити до виробу пива, що мало би дорівнювати добротою відомому пілзненському пиву. Має бути продане під маркою „S & M American Pilsener".

Корпорація каже, що вона дає при закупі шерів першенство людям словянського походження.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

✝

У неділю, 5. травня, помер о. ЙОСИФ БОЯРЧУК, член Бр. св. Арх. Михаїла, відділу 352. У. Н. Союзу. Покійний в останніх часах був парохом української католицької церкви в Честер, Па., де й помер у місцевім шпиталі по короткій, а важкій недузі.

О. Боярчук походив зо села Середпільця в Галичині. Родився 14. липня 1879. року, а до Америки приїхав у 1903. році.

Зараз по приїзді до Америки став членом У. Н. Союзу в одному з філядельфійських відділів. Покійний був членом У. Н. Союзу від 12. жовтня 1909. року, і завжди дбав про зріст цієї організації. Будучи парохом у Торонто, Онтеріо, в Канаді, помагав розбудувати місцевий Союзовий відділ.

Покійний інтересувався завжди живо народніми справами та був щирим працівником на церковнім і народнім полі.

Похорон відбудеться в середу, в 9. годині рано з місцевої української католицької церкви. Хай прибрана американська земля буде Йому пером!

ВСТАВ З ГРОБУ Й СПИТАВСЯ ЗА ГОДИНУ

Один молочар з Нашуї, Ню Гемпшир, переїжджаючи рано своїм візком з молоком поприміснийцвинтар, побачив, як з одного гробу піднявся чоловік і крикнув до нього: „Котра година?" Замісць відповіди молочар покинув віз і став утікати. Задержав його поліцай, узявши його за злодія. Коли молочар оповів йому про свою пригоду, поліцай пішов з ним на розсліди. На цвинтарі вони знайшли, в одному гробі пяного чоловіка, котрий пояснив їм, що, ідучи вночі додому, він упав у гріб і не міг з нього добутися.

ҐЛЬОНД В ОБОРОНІ ПОЛЬЩІ

РИМ. — Польський кардинал Ґльонд виготовив новий меморіял у справі положення поляків під німцями. Кардинал подає, що німці розстріляли 38 польських ксьондзів, з яких одного, Павловського, розстріляли босого, приказавши жидам його привязати, а по розстрілі цілувати ноги розстріляного і поховати його на жидівськім цвинтарі.

ВТЕКЛИ З ДОМУ

У неділю пропали з мешкання родичів у Принсес Бей, на Стетен Айленді, 11-літня Една Стовн та її 8-літній брат Стенлі Стовн. Повідомлена поліція стала шукати їх. У понеділок знайдено їх на сіні в одній стодолі на острові. Обоє спали, а їх стеріг їх пес, з котрим вони втекли з дому.

Вони оповіли поліції, що втекли здому, коли їх мати сказала їм, що вони вже не будуть могти держати собаки, „Бюті", бо родина не має звідки заплатити за дозвіл на собаку. Вони пішли наперед до парку, а коли парк закрито на ніч, вийшли на дорогу. Змучені, вони зайшли до придорожної стодоли й там заснули.

Поліція відставила їх троє додому.

ПОШИРЕННЯ ФАБРИК НА КОЛЬОНІЮ

Котоніере Мерідіоналі, найбільша італійська фабрика бавовняних виробів, що має осередок в Неаполі, оснувала нову фабрику в Адіс Абаба, столиці Етіопії, і почала вчити етіопки, як ткати при помочі модерних машин. Для цих дівчат відкрито бурси, де вони живуть і вчаться ремесла.

ЧОМУ НІМЕЧЧИНА ПЕРЕМОГЛА В НОРВЕҐІЇ.

СТОКГОЛЬМ. — На це питання відповідає Джеймс Алдрідж дуже просто. Каже, що німці мали велику скількість літаків і одну команду, що обіймала боротьбу на суші, морі й повітрі. А того всього бракувало аліянтам. Кожний німецький удар на суші був у відповідному моменті й завжди підготований літаками. Німці мали також знамениту розвідчу службу. Знали про кожний крок аліянтів. А про аліянтів того сказати не можна, щоб вони знали наміри німців.

НУТРО НІМЕЦЬКОЇ ФАБРИКИ ВОЄННИХ ЛІТАКІВ.
Світлина з німецьких джерел.

ВАШИНҐТОН І ВАТИКАН ПРОТИ ПОШИРЕННЯ ВІЙНИ

РИМ. — Нема найменшого сумніву щодо того, що як Ватикан так і Злучені Держави працюють над тим, щоб відтягнути Італію від участи в війні. Президент Рузвелт працює над тим головно через свого амбасадора, а також через свого особистого відпоручника при Ватикані. Те, що папа вже третій раз приймав наслідника італійського престолу, має політичне значіння, бо як Ватикан так і королівський дім є проти участи Італії в війні. Та тут заважить остаточно сам Мусоліні.

НІМЦІ ЗАТОПИЛИ ТРИ КОНТРТОРПЕДОВЦІ.

ЛОНДОН. — З британських воєнних комунікатів виходить, що німці збомбардували і затопили 3 аліянтські контрторпедовці: англійський, французький і польський. Той останній, що звався „Ґром", був наймодерніший і був побудований в Англії. Він затонув з цілою залогою. Анґлія запропонувала польському урядові дар у виді нового контрторпедовця, якого будова викінчується. Польща приняла це з подякою.

ХОЧУТЬ ЗДОБУТИ ЦІЛУ НОРВЕҐІЮ.

БЕРЛІН. — Німецька преса пише про „останню стадію норвезької кампанії". З того, що пишеться, виходить, що Німеччина хоче заняти цілу Норвеґію аж по підбіґунову смугу. Для тої цілі вислано нові військові частини, головно летунів і альпейських верховинців.

ҐЕН. СІКОРСКІ ПРО „ОФІРУ ПОЛЬЩІ".

ПАРИЖ. — З нагоди свята Третього Мая виголосив через радіо промову ґен. Владислав Сікорскі, премієр нового польського уряду. Казав, що поляки борються за „нову, здисципліновану, сильну і справедливу Польщу". Далі заявив, що Польща давніше „через свій упадок урятувала Европу", а тепер через свою жертву дала „змогу аліянтам підготовити себе до знищення ворогів людскости". Далі говорив про польських добровольців, що зголошуються масами до польської армії, щоби пролити кров за визволення Польщі.

НЕ ПОКОНАНІ!

ЛОНДОН. — У привіті британського міністерства війни до жовнірів, що вернулися з війни в Норвеґії, сказано, що вони не повинні думати, що їх ворог вигнав з Норвеґії. Це англійське воєнне командування казало їм хвилево відступити, а жовніри відступили згідно з наказом, бо цього вимагала від них військова дисципліна.

ЗЛОВИЛИ БРИТІЙСЬКУ СУБМАРИНУ.

БЕРЛІН. — Британська субмарина попала в Каттеґаті на міну. Виплила на верх і піддалася. Німці витягнули її з трудом з території, обложеної мінами.

ЗАТОНУВ НІМЕЦЬКИЙ ТОВАРОВИЙ КОРАБЕЛЬ.

ҐЕТЕБОРҐ (Швеція). — Затонув німецький товаровий корабель „Воґезен", 4,000 тон поемности, що віз вугля до Осля. Мабуть натрапив на міну, або був торпедований.

ІТАЛІЯ ГОТУЄТЬСЯ.

РИМ. — Можна сказати, що Італія виминає війну. Але водночас слідні всі можливі воєнні приготування. Скріплено військові сили в Альбанії. Маринарку збільшено новим панцирником „Літоріо", що має 35,000 тон поемности. Викінчено нові летунські майдани і шляхи. А також держиться пильне око на Грецію, де, як думають, аліянти матимуть воєнну базу, призначену для атак на Італію.

ЦЕНЗУРА НА ЗАГРАНИЧНИХ КОРЕСПОНДЕНТІВ.

БУДАПЕШТ. — З Румунії доносять, що там заведено цензуру на те, що передають заграничні кореспонденти.

ЧОМУ НІМЕЧЧИНА ПЕРЕМОГЛА В НОРВЕҐІЇ?

СТОКГОЛЬМ. — На повищу тему пише широко американський кореспондент Отто Толішус. Він каже, що Німеччина переміняє Норвеґію у свої летунські бази, себто, за словами бувшого британського міністра війни Гор-Беліші, переміняє Норвеґію в пістолю, звернену в саме серце Англії. Отже Німеччина спробує з Норвеґії зломити в першу чергу британську бльокаду. Далі буде вона нищити британську фльоту в такий спосіб, щоб її цілком вигнати з Північного моря. З цього виходить, що прийде там до дуже гострої боротьби між Німеччиною й Анґлією.

НІМЕЦЬКІ ВТРАТИ.

ЛОНДОН. — Британська пресова аґенція подає, що Анґлія втратила впродовж останніх чотирьох тижнів 48 літаків, а Німеччина 138, що є певно відоме. Крім того знищено ще 97 німецьких літаків, які не є до вжитку.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 11 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order. За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЛЄКЦІЯ НОРВЕҐІЇ

Коли тепер уже ніхто не сумнівається, що Німеччина добилася в Норвеґії справжньої мілітарної перемоги, всі стараються тепер розгадати значіння цеї перемоги: Які її причини? Які її наслідки?

Щодо причини цеї перемоги, то більшість знавців дивиться на анґлійсько-німецьку боротьбу в Норвеґії як на боротьбу між морською й повітряною силою, на двобій між воєнними кораблями й воєнними літаками. Коли почалася війна в Норвеґії, перемога залежала від того, котра сторона потрапить доставити до Норвеґії більше війська й кращий воєнний риштунок. Покладаючися на свою стару й справну фльоту, Анґлія думала, що вона не лише не дасть Німеччині висадити на норвезький беріг більшого числа війська й амуніції, але й сама висадить там поважну силу одного й другого. Німеччина, слабша на морю, видно згори не покладалася на морську силу, себто переважно на морську корабельну силу, а сподівалася, що їй дасть перевагу повітряна сила.

Наскільки можна судити з висказів знавців про війну в Норвеґії, ця війна не виказала ще абсолютної переваги ні фльоти над літаками ні літаків над воєнними кораблями. Одначе вона виказала, що при певних умовинах повітряна фльота може виказатися кращими воєнними вислідами, ніж морська. Таке, наприклад, сталося при воженні жовнірів і воєнного риштунку з Німеччини до Норвеґії. З цього ще не значить, що воєнна фльота тут зовсім до нічого; це значить, що при таких обставинах віддалі, ґеоґрафічного укладу моря й суші, тощо повітряна фльота дає кращі результати.

Супроти цього нині важко ще відповісти, який вплив буде мати нова ситуація в Норвеґії, а спеціяльно, чи зможе німецька повітряна фльота робити на Анґлію напади таксамо легко, як вона потрапила робити на Норвеґію з Німеччини. Не можна цього знати тому, що віддаль між Норвеґією й Анґлією є більша й по дорозі понад Північне море анґлійська фльота буде могти розвинути більше акції, ніж могла коло вузького Скаґераку. Одначе не виключене й таке, що й ця більша віддаль не покажеться такою перешкодою, якою її бажалиб мати анґлійці. Можливе й таке, що великі й скорі німецькі літаки покажуться такою самою поважною небезпекою для Анґлії в Анґлії, як вони показалися для неї в Норвеґії.

Багато людей припускають, що німці будуть незадовго повторяти в Анґлії те, що вони зробили в Норвеґії. Тому багато людей сподіваються великих повітряних і морських боїв між Анґлією й Німеччиною, котрі можуть легко вирішити й технічно воєнне питання відносної ваги повітряної й морської фльоти та політичне питання переваги Німеччини, зглядно Анґлії.

Д-р Олександер Кошиць.

ДО КОНЦЕРТУ НА КОНҐРЕСІ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

Одною з трудних проблем кожного концерту, що має певну ціль і свою ідею, не спеціяльно музичну, є його програма, в якій іноді приходиться впорядковувати, погоджувати й обєднувати в одній художній цілі найріжноманітніші чинники. І не є легкою до переведення й програма концерту на Конґресі Американських Українців у Вашинґтоні 24. травня, бо треба перекласти на музичні звуки, художньо оформити й емоціонально зафіксувати в свідомості слухача як саму ідею конґресу так і його головну ціль. На щастя, наша пісня й праці наших композиторів як і заслужена музикальна репутація славної „Сімки злучених Українських Хорів" дають мені не тільки відповідний матеріял, але й добру надію до успішного розвязання трудної проблеми.

Завданням у цьому концерті я поставив собі таке: В звуках запалити смолоскип історичних спогадів нашої славної минувшини, освітлити ним нашу траґічну сучасність і кинути його втемряву нашої будучности як заклик, як гасло й програму чину кожному, в кому бється українське серце. Тому вважаю потрібним докладніше, в простих словах, перевести програму будучого концерту.

Після американського гимну, в якому заманіфестується наша відданість, повага й шана до нашої нововибраної американської батьківщини, музика славного М. Лисенка („Хор бранців" з поеми Шевченка „Гамалія") перенесе нашу думку в многострадальну добу боротьби України з турками й татарами в XVI. столітті. Ось нашого вуха торкнулись звуки невольничого плачу і в уяві виникає картина: пекучі проміні кримського сонця заливають вогненною лявою і безкрає темносинє море, і сірі скелі побережжя, темну, аж чорну зелень тужних кипарисів. Розкішні грона яворів, плятанів, черешень та горіхів мліють у полудневій спеці. Далекі обрії моря закутані в легкий димчатий серпанок. Блакитна безодня неба наче вогнем дихає на сліпучо - білі будівлі міста Кафи. На них дивляться з висоти стрункі білі мінарети мошей, наче слухають пекучу південну тишу. Але от... зпід тяжкої заґратованої ляди, якою зачинена яма-тюрма, наче з підземних глибин пекла почулась тиха, тужлива пісня. Там у вогкій, задушливій темряві, в тяжких кайданах нудять світом нещасні невольники- запорожці, орли далекої України. Тяжкі муки і безнадійність витискають з грудей пісню-плач:

„Ой, нема, нема ні вітру, ні
хвилі із нашої України...
Чи там раду радять, як на
турка стати, не чуємо на
чужині!"

Плачуть звуки тихої тужливої мельодії, блаґають Бога, щоби повіяв вітер з Великого Лугу, заглушив кайдани, дав хоч краплю надії, приніс звістку. Може вже вирушили з Дніпрового гирла в море козацькі байдаки, може пливуть запорожці на цей бік визволяти з тяжкої неволі братів?! Але коли й не визволяти, то нехай линуть з далекої України, щоби принести грім козацької слави на ворожі береги, щоби, почувши його, можна було лекше загибати в неволі на чужині! На цю згадку мельодія міцнішає, в неї входять нові, бадьорі тони й пісня кінчається урочистим, піднесеним гимном: „Почуємо славу, козацькую славу, почуємо тай загинем!" Бо нема сили, якаб зломила дух козацький, часом переможний, але ніколи не поневолений.

Дналі кілька акордів фортепіяна відривають нашу думку від тужливо-мрійного Криму і кидають її в пекло визвольної боротьби XVII. століття, в полумя Хмельниччини (1648—1654 рр.). Войовничі маршові ритми пісні „Гей не дивуйте, добрії люди" тягнуть нашу уяву до тих страшних ментів, коли земля дудніла від тяжкого маршу тисячних мас, коли тряслась вона від моторошного скоку кінноти, гула від гарматнього грому, крику, зойку й шуму битв, де хмари порохового диму роздирали блискавки шабель і вогні стрілів, де серед смерти і бойового божевілля нарождалась воля України й лопотали перемогою хрещаті корогви Українського Війська. Ось перед нами одна з жахливих картин того часу в пісні про Нечая (О. Кошиць). На Поділлі, в місті Красному, Потоцький з масою ляхів оточив невеличкий загін славного полковника Данила Нечая. Змагатися з великою скількістю ворога не можливо, вірна загибіль чигає на козаків з кожного кутка. Хитнулась козацька відвага, крикнули славні козаченьки: „Втікаймо, Нечаю!" Але славний Нечай не з тих, що тікають: „Як жеж мені, милеє браття, звідси утікати, славу свою козацькою під ноги топтати!? І з тими словами кидає він свій загін у нерівну боротьбу:

„Ой, як стисне козак Нечай
коня острогами,
За ним ляшків сорок тисяч
з голими шаблями.
Тай почав же козак Нечай
від башти до башти
Вражих ляхів мов снопики
по три в ряди класти.
Ой, як кине (шаблею) козак Нечай на лівеє плече,
І ляцькая й шляхетськая
кров річками тече.
Ой, як кине козак Нечай на
правую руку,
Не вискочить Нечаїв кінь із
ляцького трупу"...

Не сплямував чести України, не потоптав козацької слави Нечай, хоч і упала його голова, хоч перемогли ляхи... Така доля героїв!

Всі страхіття й пристрасті немилосердної боротьби, що сплелися в один клубок з геройкою смерти й радістю перемоги, знімаються в тих піснях, мов вихор до неба. А над усім, як фенікс з вогню, встає образ вільної України й гордістю перемоги звучать слова пісні: „Загнали ляшків геть аж за Вислу, не вернуться і в три роки!" („Гей, не дивуйте" Лисенка, „Пісня про Нечая з 1649", О. Кошиця). А ось другий могутній і велично-жахливий мент тоїж невгаваючої визвольної боротьби, що точиться без перерви вже в XVIII. ст. Знов стихійний вибух народнього гніву світить пожарами на Україну... й чуємо, як алярмують сурми, як гудуть бубни, як біглим маршем женуть кінні відділи Залізняка на поміч гайдамакам до облоги Уманя разом з Ґонтою. В бадьорій музиці пісні „Максим козак Залізняк" (з 1768 року, Лисенка) мов сон проноситься перед нашими очима, і ця облога Уманя й уся недовга Гайдамаччина, яку втопила в українській крові Польща з Москвою. Цей зрив народньої волі й чину звучить мов весела увертюра до страшної траґедії руйнування Січи (1775 р.), останньої траґедії Козаччини, так сумно оспіваної в пісні „Ішли наші Запорожці" (О. Кошиць). Але й це нещастя не зломало козацького духа, бо „Хоч пропали славні Запорожці, не пропала їх слава!"

І ця слава козацька стає заповітом і наказом новому поколінню героїв, в новій боротьбі, на цей раз з московською неволею. Дух козацький приковано до московського ярма, мов Прометея до скелі, але він не вмирає, хоч хижі, дикі сови клюють що дня українське серце, хоч мруть герої за щиру ідею соціяльної правди й національної волі, встеляючи трупами хрестну путь України. („Прометей", муз. Стеценка). Україна жде свого часу...

І той час наступив у минулій українській війні, і заспівало наше славне юнацтво стрілецьку пісню:

„А ми тую червону калину
підіймемо,
А ми нашу славну Україну
розвеселимо!"

Непереможною надією й певністю звучать ці слова з 1918 року в цю страшну добу української історії. Й серед темряви, повної жаху і страждань, з тими словами ясніше, виразніше зоріє в українському серці провідна ідея соборности, державности й незалежности. А стара пісня козацька (з тоїж поеми „Гамалія"), що колись кликала козацтво „Не кишені трусить, а йти різать, палить, братів визволяти", знов кличе нас на святе діло національного визволення, бадьорить духа й дарує надію, що „ще не вмерла козацька мати".

Так закінчує перший відділ концерту чоловічий хор.

В другому відділі мішаний хор, змалювавши політичну неволю України під Москвою піснею „Уже літ за двісті", наче підкреслює невмиручість нашої нації, подавши ясні, радісні образки українського життя побутового й релігійного в піснях: „Ой, рано, рано кури запіли" (колядка Ступницького), „Ой, сама я сама" (малюночок добробуту, ар. О. Кошиця) та в гумористичній пісні про Чумака (Людкевича). Алеж на здобуття, на повернення цього добробуту кличе нас пісня-марш „Засяло сонце золоте" (Недільського), а завершує програму могутнє „Живи, Україно" (Гайворонського) та національний гимн „Ще не вмерла Україна".

Можна тільки пожаліти, що малі рамці програми не дозволяють розвити повніше ідею цього концерту, який повинен би стати „мотом" для американських українців. А також треба побажати, щоб наше громадянство знайшло матеріяльну можливість записати його на ґрамофонні плити, яких так потребують наші радіопрограми, та які моглиб стати до вжитку також і суто американським радіо - передачам, а ще зокрема залишитись памяткою великої події нашого всеукраїнського обєднання й Конґресу.

З УКРАЇНИ ПІД СОВЄТАМИ

Московський визиск в українських копальнях вугла.

„Ізвєстія" з 11. квітня містять передову статтю під титулом „Час станути на чолі змагань у Донбасі". З цеї статті видно, що так звані „змагання", а в дійсності найгірша форма визиску, не в стані вже збільшити видатности праці робітників. Отже у цім відношенні визиск осяг властиво свою найвищу міру. Тимчасом „Ізвєстія" пишуть: В минулім році вирубник вугля шахти „Александер-Запад", Горловського району, Павел Ситенко запропонував і виконав методу строєної роботи. Він разом з двома закріпщиками вирубав 80—90 і нарешті 115 тон вугля за зміну... Перед шахтерами Донбасу відкрились блискучі перспективи... Але в березні ц. р. лишилося вже лише 4 строєні бригади і „знатний забойщик" (знатниє люди — совєтські аристократи) П. Ситенко втратив гідність майстра вугля. Його посилають тепер туди, де бувають найгірші умови для строєної роботи. Становище в цій шахті характеристичне для цілого Горловського району, де перестали цікавитися змаганням. Не краще становище й по інших трестах, наприклад в „Чістяков-антраціті". Тут пристали робітники першими до змагання десятитисячників. Товариш Сереб зобовязався добути в лютім 15,000 тон, в перші дні він осяг добрі результати, але потім його відсунули від вирубової роботи і післали збирати вирубаний вугіль.

В комбінаті „Сталін-вугіль" вугільний борг робіників зростає далі, квартальний плян виконано лише на 95.3%. Пересічне добуття вугля на добу впало в порівнянні до лютого на 964 тони. Трест „Снєжнян - антрацит", який уважався досі передовим, почав лишатися позаду. Ситенко заявив: — У нас в Донбасі не к е р м у ю т ь соціялістичними змагами. Господарські орґанізації, партія і заводові спілки дбають мало про виконання забовязань гірників...

Святкують 1. травня збільшенням визиску.

„Ізвєстія" з 10. квітня закликають ширити першотравневі змагання і повідомляють, що до них приступили Ростовська фабрика хліборобських машин, Харківська фабрика імени Комінтерна, обовязуючись постачити понад пляном сотки тон чавуну, криці і листового заліза, також як і Дніпропетровська фабрика... Вперше зустрічають під сонцем сталінської конституції 1. травня робітники західніх областей УССС та БСССР. У фабриках і варстатах Станиславівської области готуються робітники до великого свята. Робітники фабрики „Електричної злуки і сіґналізації" зобовязалися виконати плян перед означеним реченцем..." Обовязатися мусіли, а чи виконати зможуть, питання інше.

Збільшення визиску українського селянства.

„Ізвєстія" з 8. IV. подають текст зарядження ЦК Партії та Ради народніх комісарів відносно зміни дотеперішнього засобу стягнення данини з колхозів. Дотепер обчислялося скількість обовязкового постачання державі збіжжя, соняшника, рижу і бараболі на основі пляну засіву. Тепер же стягатимуть з селян ці засоби поживи та городину, яйця, шкіри (худоби), мясо і т. д., числячи з гектару землі, яку має дотичний колгоз. Норма постачання збіжжя з цілого СССР виноситиме 925 міліонів пудів. До цього треба додати, що навіть офіціяльна совєтська статистика обчислює скількість збіжжя, яку було зібрано в минулім році приблизно на 7 міліярдів пудів. В дійсності нема їх мабуть і 6 міліярдів, отже небагато більше того, що збиралося перед війною для 120 міліонів населення. Таким чином має українське селянство лише до Москви посилати без відшкодовання фактично понад одну шесту частину цілого свого збіжжя. Скільки його зуживають місцеві і насилачі з Московщини на Україну галапаси, обчислити тяжко навіть приблизно.

Погіршення становища селянства полягає в тім, що раніше мав давати відсоток більш менш з того, що збирав, справді після довільного комісарського обчислення стану збіжжя на полі, тепер мусить постачати призначену скількість з гектару, колиб там і майже нічого не вродило і колиб самі колхозники мали вимерти з голоду, що в багатьох колхозах так і буде.

Микола Голубець.

ЖОВТІ ВОДИ

Історичний роман.

(39)

— Нема чого слухати видумок пана Чаплинського! — не витримав Кричевський. — Пане рейментар і ви, панове лицарського стану й шляхетного уродження! От вам моє горло! Наставляв його за Річ Посполиту нераз і не двічі. Не жалував свого горла й мій друг та приятель, пан Хмельницький. Не дам же я тут мого приятеля вигадками ображувати. В застав моє горло вам, пане рейментар, і вам, панове старшини, віддаючи, прошу звільнити пана Хмельницького з острога й кривд до кривд не додаючи, при вірності королівській милости й Речі Посполитій пана сотника затримати.

— Як же так, без ради й поради? — запротестував Лащ.

— Без ради й поради, на одно моє лицарське слово, панове браття!

— Звільнити Хмельницького!

— Звільнити на відповідальність пана Кричевського!

Гетьманич підняв булаву. Гамір затих.

— Панове! Бачу, що пан сотник Хмельницький має в вас стільки довіря й симпатії, що всилі переважити інкримінації його деляторів. Хай буде по вашому. На слово й відповідальність пана полковника чигиринського велю звільнити пана Хмельницького, але з тим, що інкримінації розгляне сам пан краківський, його милість гетьман коронний. Поки від нього резолюція не наспіє, залишиться пан сотник у пана Кричевського й він уже подбає про те, щоби пан Хмельницький на кожний заклик негайно й неодмінно ставився. Така наша невідхильна постанова й на тому прощавайте, вашмості, та вибачте, що потрудив вас через міру.

Світлиця відповіла задоволеним гамором.

Пан Кричевський зараз таки подався в остріг і, визволивши з нього пана сотника, махнув до Чигирина.

Стануло на тому, що пан Кричевський перейме пана Хмельницького на своє лицарське слово й свою шановну голову, а вже його буде справа, чи він його в полковому острозі та ще й у дибах вязнитиме, чи в своїх покоях, як поневільного гостя трактуючи, дожидатиме остаточної резолюції від пана краківського. Та вже ніщо так не бентежило пана полковника, як ця лиховісна резолюція. Знав він завзятість пана Потоцького, відав теж добре, чим накипіло серце, якими деліціями налиті уха пана хорунжого коронного. Не засипляв же жару Чаплинський, кував залізо, поки гаряче й розпалював його до білого. Знав, що коли вогонь погасне, коли хмари над головою Хмельницького розійдуться, то ніщо йому вже не залишиться, хіба соромна втеча з Чигирина й нікчемне життя інфаміса, або й смерть многократного баніта. Тільки „дикі поля", тільки Україна без меж, без кордонів могла йому бути захистом і джерелом прибутків. Тому вже не так на горло чигиринського сотника настаючи, як своє рятуючи, не спочивав чигиринський підстароста.

Знав усе це й розумів пан Кричевський, тому ледви чи міг сподіватися кращої резолюції пана краківського як та, що... „й передтим багатьох шляхетно вроджених козаків, лицарів добрих і вірних його Королівської Милости й Речі Посполитої слуг, через доноси фальшиві й свідоцтва брехливі, на віки з життям цим розеднала"...

Ще пів біди було, поки пан Хмельницький, вільно по світлиці полковника мандруючи, вуси торгав і чуприну вихрив, у кожний стрічний стіл чи скриню, кулаком постукуючи. Відставало наче горе від серця, коли в двох за столом засівши, гість з господарем склянницями бренькнули, собі на потугу, а ворогам на погибіль випиваючи. Горе наче менцшало й образа тяжка й незаслужена на мить забувалася.

Та години й дні летіли, наче за ними купа вовків гналася й скоріше, ніж можна було сподіватися, наспіла резолюція від пана краківського.

Зморщився пан полковник, пакет з печаттю коронного гетьмана відібравши й довго ходив по подвірю, поки в маленькому алькирі печать розломавши, пробіг очима по короткій резолюції пана краківського.

А там стояли букви тверді й насторожені, мов козаки на пікеті, збігаючись у слова, жорстокі і безоглядні: — пана Хмельницького, до дальшого розпорядження, негайно й неодмінно, в диби закувати, в острозі ін фундум посадити й у ніякі почесні арешти, ані лицарські поруки не бавитися, бо великий крімен має на сумлінні пан Хмельницький, велика небезпека загрожує Речі Посполитій так довго, як довго він у почесному арешті живе та листи й ворохобні заклики скрізь по Низу й по волості розсипає...

(Дальше буде).

— Пане, я люблю вашу дочку, а без неї чекає мене смерть!

— Чомуж приходите до мене, а не до похоронного заведення?

НА РІЖНІ ТЕМИ

НЕ ТРЕБА Й ВІЙНИ.

І з Німеччини й з Аанґлії приходять частенько вісті про недостачу ріжних засобів поживи та про їх дорожнечу.

Тепер Дороті Томпсон, відома американська журналістка, пише з Будапешту, столиці Мадярщини, що фунт кави там коштує 8 долярів і що й по такій ціні їх важко дістати навіть за картками.

В Европі навіть краї, війною необняті, вже відчувають дошкульно наслідки війни.

ЗВІДКИ НЕНАВИСТЬ.

Одна мадярка оповідала Дороті Томпсон, що вона була недавно в Відні та що там зовсім нема ні сметани, ні тісточок, а масла дають на кожну людину лише маленький кусок.

Через те віденські німці починають тепер ненавидіти мадярів за те, що мадяри ще можуть їсти й сметану й масло, яких віденець не може.

Дуже цікаве помічення про людей: чи не тому ненавидять українців наші сусіди, що знають, що українці сидять на чорноземі й можуть їсти краще, ніж західні сусіди, що сидять на пісках, або північні сусіди в лісах?

СПРАВДІ НАЙБІЛЬШЕ?

Обводячи по Будапешті пані Томпсон, мадярка говорила до американки:

„Ні одна нація не потерпіла від останньої війни так жорстоко, як Мадярщина".

Чи справді вона потерпіла найбільше? Можна сумніватися.

Що вона завдала іншим народам найбільше жорстокі терпіння, це певно.

Як того роду народ може забавлятися фантазією про свої найгірші в світі терпіння, є теж дуже замітним явищем.

МАДЯРЩИНА Й НІМЕЧЧИНА.

Каже Дороті Томпсон, що вона не стрічала ні в одному народі в східній Европі стільки симпатії для німецького націстичного уряду, скільки вона стрічала в Мадярщині.

Вона знаходить багато основ для таких пронацістичних настроїв; Німеччина й Мадярщина потерпіли через версайський мир; Німеччина робить сильний натиск на Мадярщину; Мадярщина близька до Німеччини своїм устроєм.

Одначе все це Томпсон уважає за невистарчальне на те, щоб Мадярщина почувалася такою пронацістичною. Вона припускає, що одною з найважніших причин є почуття безвиглядности всякого опору Мадярщини проти Німеччини.

ДВА БРАТАНКИ.

Мадяри, за думкою пані Томпсон, дивляться на польську війну проти Німеччини як на донкіхотську авантуру.

Дон Кіхот це божевільний лицар у повісті великого еспанського письменника Сервантеса. Він поривався на ріжні геройські вчинки, які по суті були божевільними.

Хоча мадяри дивилися на польський опір Німеччині як на донкіхотський учинок, то всетаки вони самі не дали Німеччині дозволу на перевіз військ проти Польщі через мадярську територію.

ПОЛІТИКИ Й НАРІД.

За інформаціями пані Дороті Томпсон, Мадярщина, котра не дала дозволу Німеччині на перевіз військ проти Польщі, дозволилаб на перевіз німецьких військ проти Румунії.

Така відмова булаб рівночасно обороною Румунії, а ніякий мадярський уряд не важивсяб домагатися від мадярського народу боронити Румунію.

Одначе мадярські політики знають, що такий дозвіл може скінчитися для Мадярщини фатально. Вони є проти такого дозволу, але зогляду на народні маси не можуть своєї політики перевести. Отже на думку мадярських керівників, мадярський народ може легко піти на себегубну політику, а народні провідники на це нічого вдіяти не зможуть.

ЗВІДКИ?

Хоч як це виглядає дивно, але пані Томпсон це вважає правдою: якби німецькі війська почали свій похід проти Румунії через мадярські землі, то мадярський народ не лише цьому не протививсяб, але й привитав би німецьких жовнірів. Зате мадярські провідники дивляться на такий похід як на найгіршу інвазію на Мадярщину від часу турецької інвазії.

Звідки такі розходження між політикою народу й політикою державних керівників?

В історії знаходимо щось подібне в періоді упадку римської імперії. На римську імперію, що здобула ввесь тодішній цивілізований світ, наїздять дрібні тевтонські (німецькі) племена, а могутній Рим стоїть безборонний. Одні історики пояснюють це явище звироднінням римських панів від розкошей і неробства, але інші кажуть, що римські пани були звироднілі й давніше, а проте Рим боровся. Причина отже не в панах, а в настроях народу. Вони бачать причину упадку римської імперії в тому, що римський селянин утратив інтерес боронити римську імперію, а утратив цей інтерес з тою хвилею, коли він зо свобідного властника землі перемінився на наємника великого земельного пана або арендатора чужої землі.

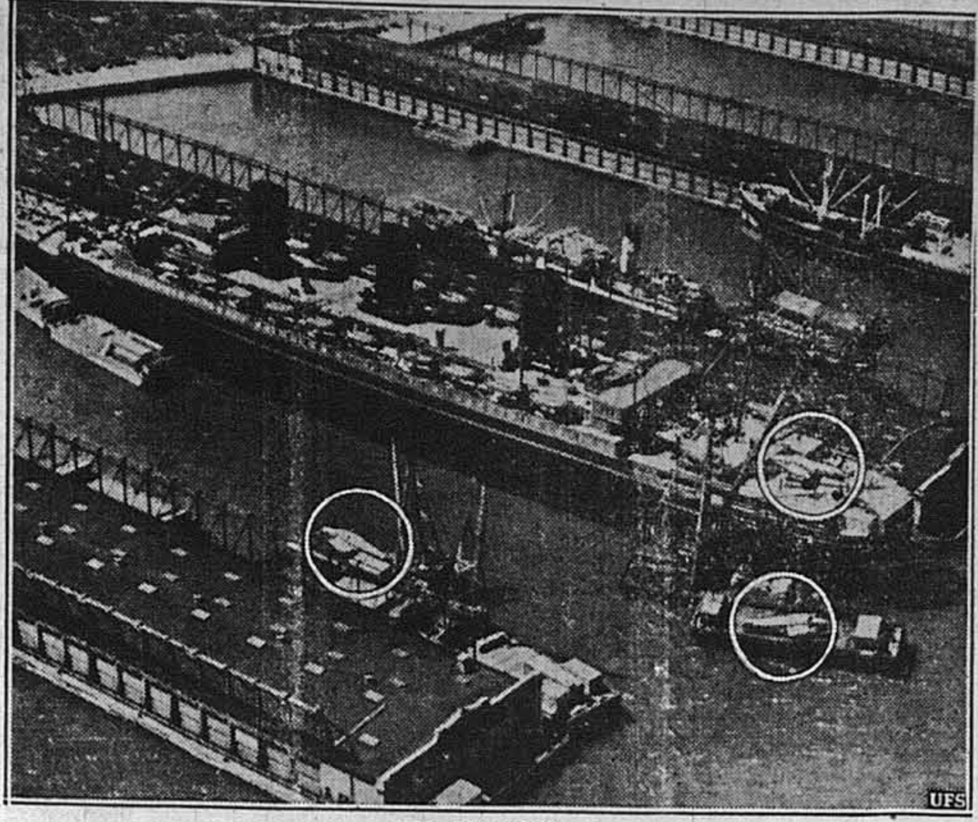
Чи не діється щось таке тепер на Мадярщині? Чи не тратить тамошній народ інтересу до мадярської держави, котра дбає лише за інтерес мадярської шляхти? В тому самому напрямку вказувалаб теж велика дружба мадярів до поляків: дружба все має свої глибші причини. І чи не впала й Польща теж у значній мірі тому, що вона теж не подбала за те, щоб звязати інтереси польського хлопа з польською державою?

ЯК КОЗУ ВОВКИ ДЕРУТЬ.

Мадярські політики, каже пані Томпсон, дивляться тепер на Норвеґію: вони знають по Норвеґії, що жде Мадярщину.

Вони припускають, що хвилево Німеччина може дати Мадярщині певні користі з війни проти Румунії. Німеччина певно дасть Мадярщині право окупувати Семигород, отже збільшити поважно територію під пануванням Мадярщини. Одначе мадярські політики знають, що остаточно Мадярщина знайдеться в німецькій неволі. Це мадярським політикам не подобається, щоб Мадярщина мала на те стати більшою, щоб статися рабинею Німеччини.

Мадярський народ, видно, цього не добачує, що його мають трактувати як годівець сріблистих лисів трактує лисів: він дає їм їсти курей, щоби потім з лисів зняти блискуче футро. А може мадярський народ і бачить, що його жде з рук Німеччини, але йому байдуже, чи мають з нього дерти шкіру мадярські пани, чи німецькі. Мадярських панів вони тепер мають і добре їх знають; за німецьких або не знали або забули. Сутній біль усе більший, ніж майбутній.

ЩО ВЕЗУТЬ?

Французький корабель „Іль де Франс" ладує для Франції американські бойові літаки. Кола показують, де літаки показані на світлині.

Лев.

— Коли я, тому кілька літ полював в Африці, станув передомною великий лев і готовився до скоку. Прицілююся, але нараз лев сховав хвіст під себе і настрашений пустився втікати.

— Не може бути! Чогож він так налякався?

— Несподівано вийшла зза корча моя теща.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КЛІВЛЕНД, О.

Попрім свого кандидата.

Українцям у Клівленді приходилося багато чути про нашого заслуженого адвоката, п. Івана Білінського, як щирого українця й довголітнього працівника на нашій народній ниві. Адв. Білінський це один з тих рідких тут роджених українських професіоналістів, що цілою душею працюють для української справи не лише серед нас, але й серед чужинців. Не хочемо тут вичисляти всіх його добрих прикмет, але слід згадати, що завдяки йому вдалося нам задержати при наших організаціях і інституціях частину нашої тут родженої молоді, для якої він був прикладом і провідником. Є він також членом У. Н. Союзу й багатьох інших організацій. У всіх ділянках нашого суспільного життя бере він безінтересовно активну участь, а своєю тихою й щирою працею здобув собі серед нас загальну пошану й любов.

Цього року п. Білінський є кандидатом на посла до стейтового сойму з демократичної партії. До цього часу нам не вдалося переперти ні одного українця на вищий стейтовий чи муніципальний уряд, бо ми не старалися помогти нашим українським кандидатам, як це робили інші народи. Ми кидали їх на ласку їхньої долі, не уявляючи собі, яку велику моральну користь може нам дати наш український посол і як багато користи може він принести також і українській справі.

Хай же давня історія не повториться цим разом, бо це не є справа самого п. Білінського, але нас усіх. Тому й усім нам треба взятися до щирої організованої праці й помогти йому, щоб хоч частинно віддячитися за його щиру безінтересовну працю для нашої національної справи. Просім своїх сусідів і знайомих чужинців, щоб 14-го травня ц. р. голосували на Івана Білінського. Якщо він вийде послом, то це буде великий здобуток для українців у Клівленді й великий успіх. Ще лишається кілька днів до виборів і їх треба як слід використати. Треба нам знати, що програ п. Білінського буде нашою прогрою, бо викаже, що ми не спосібні до поважніших діл. Тому всі як один до праці.

ЗА УКРАЇНСЬКУ ГРОМАДЯНСЬКУ ЛІҐУ:

Михайло Ярош, предс.;
Степан Палівода, секр.;
Михайло Коґук, касієр.

МАНЧЕСТЕР, Н. Г.

Вибрано делегата.

В неділю, 21. квітня, відбулися збори місцевих організацій в справі Конгресу Американських Українців. Збори вікрив гр. Петро Мигаль, голова від. 42 ОДВУ, і пояснив ціль зборів. Присутні були: пані Марія Добрянська, голова Союзу Українок; Н. Беднарчик, голова Українського Громадянського Клюбу, А. Беднарчик, секр. від. Оборони Лемківщини. Всі одноголосно заявилися за Конґрес. Делеґатом вибрано Юрія Даткова, секр. від. 178 У. Н. Союзу. А також ухвалено $20 на кошти Конґресу.

Юрій Датків.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ.

Свято Т. Шевченка.

Заходом української прав. громади відбулося в неділю, дня 21-го квітня ц. р., традиційне свято Тараса Шевченка, з нагоди 126-тих уродин поета. Програма складалася з двох частин: з концерту й вистави „Садок вишневий коло хати".

Концерт розпочато відспіванням „Заповіту" хором української прав. церкви. Святочну промову виголосив о. М. Мостенський, що прекрасно змалював значіння національного велитня, наводячи його ґеніяльні думки, які він подав для науки свойому поневоленому народові. Іван Демкович, студент прав, говорив англійською мовою. Він коротко представив також життя й діяльність Тараса та закликував нас іти вказаним шляхом поета, щоб здійснились його заповіти. Іван Мохнацький, студент медицини, переповів по українськи житєпись ґенія. Потім виступили пані Анна Праор, Ярослава Мохнацька і Анна Гесфорд і гарно відспівали в супроводі фортепіяна дві стрілецькі пісні, „Коли, дівчино мила" і „Як стрільці йшли з України". Їх спів приняла публика великою бурею оплесків. Опісля пані Анна Праор відспівала чудово сольо „Накрила нічка", а на домагання публики ще одну стрілецьку пісню „Гей там у Вільхівці". Пані Праор має гарний, приємний ліричний сопран і її спів захоплює слухачів. Хор української прав. церкви виступав іще два рази й у супроводі фортепіяна відспівав зовсім добре дві пісні „Човен хитається" і „Поклін Тобі Тарасе". Виразно й з чуттям відделкламувала панна Марія Надорожна поему Шевченка „Розрита могила". Досить чутливо й гарно деклямували: Стефанія Рогожин, 5-літня дівчинка, Софія Дерлиця, Олена Надорожна, Оля Семчук, Василь Народжений і Борис Мостенський. Молоді дівчатка Льоня Лещишин і Олена Народжна гарно відспівали дует „Поклін Тарасові" і „Ой, у полі могила".

Фортепіяновий акомпаніямент був увесь час в руках пані Праор.

В представленні знаменито вивязалася в ролі Катерини матери Тараса — пані Ксеня Рекрут. Своєю грою вона викликала сльози на очах глядачів. Добре також відіграли свої ролі: Лука Тумлак, Іван Витязь, Ярослава Мохнацька, Зеновій Лещишин, Олена Надорожна, Оля Семчук і Франко Лучка.

Концерт і представлення приготовив і переводив о. М. Мостенський.

Відспіванням „Ще не вмерла Україна" закінчено це перше у нас свято.

Треба піднести, що на таке велике свято публика не дописала. Є ще в нашому місті велике число українців, які ще вірять московським ступайкам. А інші зовсім не інтересуються українським життям. Тому не дуже спішаться, щоби взяти участь і в такому великому святі.

Присутній.

АСТОРІЯ, Л. АЙ.

Примірні збори.

Дня 17. квітня відбулися місячні збори 24 відділу Українського Золотого Хреста в домівці Демократичного Клюбу. Збори відкрила голова місцевого відділу, пані Єва Левицька, попросивши присутніх члениць до повстання з місць і віддання чести поляглим героям. Опісля приступлено до полагоди орґанізаційних справ. По нарадах секретарка відділу, пані Стефанія Череватюк, піддала думку, щоб з нагоди Великодніх Свят зложити жертви на добродійні цілі, зокрема на Українське Бюро у Вашинґтоні.

Зложили по $1: Єва Левицька, Стефанія Череватюк, Анастасія Перій, Марія Табака, Марія Сидор, Марія Врублевська, Марія Климишин, Анна Василик, Марія Михлів, Марія Клячко.

По відспіванні „Ще не вмерла Україна" всі члениці, як одна родина, засіли до спільного столу, на якому були смачні тісточка й кава. В міжчасі говорили про теперішне положення українського народу, а також про війну в Европі.

Збори відбулися надзвичайно гарно, в повній згоді. Члениці забирали голос, висказували свої думки і згідно радили над оранізаційними справами. Також перед святами не забули зложити жертви на народні цілі. Це все є доказ свідомости українського жіноцтва в Асторії.

ТОГО НЕ ВІЛЬНО.

Рой Пост, штукар без заняття, поліз на Трайлон, що стоїть на Світовій Виставі в Ню Йорку, і грозив, що кинеться з нього на землю, як йому не дадуть праці. Остаточно поліції його дістали в руки, повели до суду й дали йому 5 днів арешту.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДІТРОЙТ, МІШ. Збори Тов. ім. Івана Франка, від. 146., відбудуться в неділю, 12. травня, в год. 1. попол., під ч. 13530 Charest St. Просимо членів прибути і привести своїх знайомих, де ми запишемо в члени У. Н. Союзу. Сповніть свій обовязок, а за Ваш труд отримаєте нагороду від У. Н. Союзу. — М. Головчак, пр.; Т. Солодкий, кас.; П. Андрушків, секретар.

ШІКАГО, ІЛЛ. Місячні збори Бр. св. Петра і Павла, від. 220., відбудуться в суботу, 11. травня, в год. 7:30 вечером, 4950 So. Paulina St. Довгуючі члени, коли не вирівняють свого довгу, будуть суспендовані. Буде також справа Українсько-Американського Конґресу. Також прийдіть взяти дивіденду, щоби не тягатись з чеками цілий рік. Будуть теж інші справи до вирішення. — Василь Саган, предс.; Гр. Гаврилюк, кас.; Петро Жовнірчак, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Збори Тов. Запорозька Січ, від. 75., відбудуться в неділю, 12. травня, в 1. годині пополудні, в Народнім Домі при Мартин ул. Проситься членів конечно прийти й привести нових кандидатів у члени У. Н. Союзу. — В. Тарас, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Збори Тов. Сокіл, від. 336., відбудуться в неділю, 12. травня, в годині 1. пополудні. Проситься всіх прибути на збори й вирівняти свої вкладки. — Тимко Кальмук.

ЙОНҐСТАВН, О. Місячні збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 230., відбудуться в неділю, 12. травня, в 2. год. попол., в гали, де все мітінґи відбуваються. Є важні справи до полагодження. Проситься всіх членів прибути. Буде вибір делеґата на Конґрес до Вашинґтону. Буде роздача членам дивіденди. Кожний член обовязаний прибути на той мітінґ і заплатити свої вкладку місячну. Буде ухвала пікніку. — Т. Періг, предс.; Ів. Гармич, секр.-кас.

ДІТРОЙТ, МІШ. Місячні збори Тов. У. Н. Союзу, від. 292, відбудуться в неділю, 12. травня, в годині 12:30 пополудні, в гали У. Н. Дому при Мартин ул. Тому, що маємо дуже важні справи, так просимо всіх прибути. Справа грошева. Рівнож ті члени, котрі мають дивіденду, отримають чеки. Панове Союзовці! Воскресає природа до життя і ми мусимо віджити. Маймо на увазі цей рік, котрий є передконвенційним, і ми повинні доложити свого труду, щоби приєднати хоч одного члена. Не будьмо байдужні до Союзу, а старaймося всі щось зробити. Рівнож не забувайте, щоби ваша належітість була що місяця заплачена. — Іван Форись, предс.; Петро Кізел, секр.; Ілля Андрусевич, кас.

КЛИФТОН, Н. ДЖ. Звичайний мітінґ Тов. Українська Січ, від. 182., відбудеться в неділю, 12. травня, в 2. годині пополудні, в гали парохіяльній, 45-47 Говп Еве., Пасайк, Н. Дж. На порядку нарад є важні справи, тому обовязком кожного члена явитися на зборах. Також отримаєте чеки-дивіденду від У. Н. Союзу. Довгуючих членів упоминається, щоби прийшли і вирівняли свої залеглі вкладки; члени, що довгують 3 місяці, будуть суспендовані. — І. Живицький, предс.; Г. Яськів, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Звичайні місячні збори Тов. „Дністер", від. 361., відбудуться в суботу, 11. травня, в „Карпатія Галі", 217 Іст 6. вул., точно в год. 8. вечером. Проситься всіх членів явитися начас і привести з собою новозорганізованих членів, щоби вони могли зложити товариське приречення. На зборах треба буде обговорити важні справи, з пікніком звязані. Також членам, що мають нові роди асекураційної поліси, будуть виплачені дивіденди. Збільшім „Дністер"! Орґанізуймо нових членів!, бо 361. відділ дальше мусить бути найбільшим відділом у цілій Америці! — В. Іваник, рек. секретар.

МОНЕСЕН, ПА. Збори Бр. св. Ап. Петра й Павла, від. 338., відбдууться в неділю, 12. травня, в тій самій галі, що все. Проситься членів прийти і вирівняти свої довги. Повідомляється членів зпоза Монесен, щоби вкладки слали чеком або моні ордером на адресу секретаря: Nick Kuch, 526 McMahon Ave., Monessen, Pa. — Михайло Коваль, предс.; Микола Хомин, кас.; Микола Куць, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 367., відбудуться в неділю, 12. травня, в год. 1:30 пополудні. Проситься всіх членів явитись на зборах. Будуть роздані чеки-дивіденда і кожний повинен свого чека взяти. Довгуючі члени хай вирівняють свої вкладки. Ніде такого не подибаємо, щоби не платити вкладок і мати обезпечення. Суспендація не пошкодить ані Тов., ані Союзові, а тільки шкодить самому членові. Тому члени не повинні наражувати себе на суспендацію. Старaймося всі за добро орґанізації, приєднуймо нових членів, а тимсамим і зростемо в силу народню. — Сорохтей, Лиско, Дмитрів.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Звичайні збори Тов. Любов, від. 45., відбудуться в неділю, 12. травня, в годині 2. пополудні, в домі У. Н. Горожан, 847 Н. Френклин ул. По тій причині, що члени отримають дивіденду і то більшу як минулого року, обовязком кожного члена є прибути і забрати чеки на дивіденду. Понеже цей рік є передконвенційним, то проситься членів, щоби по можности старались за розвій. Хто має намір стати членом У. Н. Союзу, проситься прибути на збори, а Уряд радо послужить. Кому буде спішно, то може прийти скорше, бо урядники будуть очікувати від полудня. — Василь Стриковський, предс.; Антін Гарасим, кас.; Теодор Малик, секр.

ФІНІКСВІЛ, ПА. Збори Бр. св. Петра й Павла, від. 321., відбудуться в неділю, 12. травня, в 1. год. пополудні, в Українській Галі. Маємо важні справи до полагодження, тож кожний член повинен бути приявним. Буде роздана дивіденда. — Г. Болюх, предс.; Й. Янусевич, кас.; Д. Цюх, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Тов. Єдність, від. 163., відбудуться в неділю, 12. травня, в домі горожан, 847 Н. Френклин ул. Всі члени обовязані прийти на ці збори, вирівняти свої вкладки, а заразом одержать дивіденду. Початок в годині 1. пополудні. — Уряд.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Місячні збори Тов. „Зоря", від. 69., відбудуться в суботу, 11. травня, в год. 7:30 ввечір, в „Карпатія Гали", 217 Іст 6. вул. Проситься всіх членів прибути на ті збори і розібрати чеки, це є дивіденда У. Н. Союзу. — Михайло Ликтей, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Збори Тов. Мир, від. 324., відбудуться в суботу, 11. травня, в домі Укр. Громади, 23. і Бравн, в 8. год. вечером. Кожний член має бути на зборах й відобрати свою дивіденду з У. Н. Союзу. — О. Горохівський, предс.; П. Максимович, кас.; Мих. Туркот, секр.

ГУДСОН, Н. Й. Важний мітінґ Бр. св. Йосафата, від. 273., відбудеться в неділю, 12. травня, коло 1. год. пополудні, в гали Пакет Бук Юніон, 311 Варен ул. Обовязком кожного члена бути на мітінґу. Члени діставнуть на тім мітінґу дивіденду, яку мають від У. Н. Союзу. — Лев Годованський, предс.; Павло Маряк, секр.; Михайло Лібрук, кас.

ХОЧЕ ГІТЛЕРА.
Семюел Гарден Чорч, президент Карнеґійського Інституту, оголосив нагороду міліон долярів тому, хто схопить Гітлера живого й неушкодженого, щоб його поставити на суд за „злочини".

В ЧЕСТЬ „ПЕРШОЇ ПАНІ КРАЮ".
Дівчата-пластунки приготовляють обід для пані Рузвелтової в „Малім Домі" у Вашинґтоні. Пані Рузвелтова приглядається, як дівчата варять.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Збори 204. відділу відбудуться в суботу, 11. травня, в год. 8:15 ввечір, в церковній салі, 334 Іст 14 вул. На тих зборах при полагоджуванні ріжних справ відділових буде виплачена також дивіденда тим членам, котрі є до неї управнені. — М. Близнак, секр.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Згода, від. 294., відбудуться 11. травня в годині 8. вечером, в церковній гали, де звичайно. Проситься членів прибути начас, бо є важні справи до полагодження. Секретар отримав чеки від У. Н. Союзу і роздасть членам як дивіденду. Тож прошу прийти для своєї користи, бо секр. не буде носити по домах. Я отримав з гол. канцелярії відповідні повновласти і може би ми таки вислали якого повновласника від себе на Конґрес до Вашинґтону. Прошу зрозуміти й прийти начас. — Н. Гузар, предс.; С. Музика, кас.; Я. Салій, секр.

БРІСТОЛ, КОНН. Збори Тов. ім. І. Франка, від. 390., відбудуться в неділю, 12. травня, в годині 2. пополудні, в Укр. Хаті, Mechanick St. в Forestville, Conn. Проситься, щоби всі члени зійшлися, бо на тих зборах буде виплачуватися дивіденду. Пригадується членам, що на 1940. рік припадає передконвенційна кампанія за приєднування нових членів, щоби наш відділ в тім році взяв щиру участь у приєднанні нових членів, щоби кожний член припровадив на збори по одному членові. Коли не можливо по одному, нехай постараються, щоби два члени припровадили бдай одного, бо й з того буде велика користь для Батька У. Н. Союзу. — І. Буґрин, предс.; А. Ярема, кас.; М. Сивак, секр.

ТАЙНА МИНУВШИНИ

Дві тисячі миль на захід від Полудневої Америки та тисячу миль від найближчого острова знаходиться на Тихому океані невеличкий остров Великодня. А тому він названий Великоднем, що його відкрили 1722 р. голяндці на самий Великдень. Оцей то остров прямо вкритий величезними камяними статуями, особливо голов людських. Деякі статуї важать і по 50 тон. Дивно, як могли давні мешканці того острова видобувати з каміноломy та перевозити такі величезні каменюки. Статуї мають також якісь образкові написи на собі. Чи вони свідки старинної цивілізації?

СТЕЙТ ХВАЛИТЬСЯ ОСЯГОМ

Департамент Здоровля стейту Вірджінія каже з гордістю, що в минулому році в цілому стейті не було ні одного занедужання на віспу.

ЗДАЄТЬСЯ НА ДІВОЧУ ПРИСТОЙНІСТЬ

Гуґо Варґа, директор парків у Клівленді, Огайо, заявив, що він не видасть ніяких приписів про те, як дівчата мають одіватися до купелі в публичних парках. Він каже, що лишає цю справу до вирішення природній пристойности американської дівчини.

АЛБЕРТІЙСЬКА ВОРОЖКА „ПРЕДСКАЗУЄ"

У місті Келґарах, в Алберті, живе ворожка Една Фарел, яка хвалиться, що вже від семого року життя почула в собі дар предсказування будуччини. Тоді то предсказала вона, що впродовж 3 тижнів помре її товаришка забави, й це предсказання сповнилося дійсно в означенім часі. Щодо теперішньої війни, то вона не предсказує веселих речей. Одинока Канада, за її словами, вийде з теперішнього світового конфлікту з певним стумнем проґресивної забезпеки. При кінці 1942 р. світ побачить нову цивілізацію з новим правом і порядком. Відтепер одначе аж до кінця наступного року не ворожить вона нічого веселого. Переломова хвиля війни буде мати місце в 1941 р. і тоді то пошириться пошесть, що обійме три четвертини світу. Вона каже, що Гітлер за кілька літ відбере собі сам життя в приступі божевілля.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

ҐЕРІ, ІНД.

Орґанізаційні збори.

Минулого місяця відбулися збори відділу 100 УНС, на котрі загостив головний контрольор УНС, адв. Роман Смук. При відкритті зборів предс. відділу, Ст. Стечик, привитав гостя, після чого забрав слово п. Р. Смук і виголосив промову. На припоручення головного предсідника УНС, говорив бесідник, вислано його до Ґері, щоб зложити візиту 100-му відділові УНС. Бо цей рік є передконвенційний і в нім кожний урядник і кожний член УНС повинен приєднати бодай одного нового члена. Бо на конвенції кожний відділ буде мусіти здати звіт зо своєї діяльности. Треба подбати вже тепер, щоб не постидатись за свій відділ.

Наш відділ у „мидл вест" полишився трохи позаду. Тому мусимо це тепер направити передконвенційною кампанією і приєднати відповідне число членів. Бо У. Н. Союз це одна з найбільших українських інституцій, яка може нині вільно розвиватись на американській землі і як слід служити свому народові.

Далі бесідник згадав і про надходячий український конґрес, котрий відбудеться у Вашинґтоні цього місяця. На нім повинна бути зарепрезентована і ґерівська українська громада. Накінець бесідник закликав усіх приявних до єдности і згоди, щоб у той спосіб можна було спрямовувати всі наші сили для добра нашого народу.

На тім закінчено промову, яку приявні нагородили рясними оплесками.

— А. Цебак, секр.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ (158)

Аґті добре розуміла свій козир і задумувала виграти його до кінця. Не спускаючи ножа з Дженети, вона почала ставити свої умови, за які мала дарувати життя Дженеті. „Першою моєю умовою", почала вона, „є, щоб раторці опустили моє місто". „Алеж я не можу говорити в імені раторців", запротестував Тарзан.

„Можеш, можеш", відповіла королева. „Це завдяки твоїм штучкам вони сюди дібрались. Коли ти тепер переконаєш їх, що треба звідсіля забиратись, вони це зроблять". Тарзан згодився, що впливатиме на раторців у тім напрямку. „А яка друга умова?" — запитав Тарзан. „Зараз почуєш", відповіла злющо королева.

„Другою моєю умовою є, що ти маєш тут залишитись зо мною, як мій подруг"... О, ні, не годися на це Тарзане!" — закликала Дженета, яка відчувала, що щоб урятувати її, він готов і це приняти. Аґті притиснула до карку Дженети штилет і засичала: „Мовчи, ти! Це йде про твою шкіру". Дженета зрезиґновано змовчала.

Тарзан добре знав, що значить бути замкненим у тій проклятій столиці, „як подруг" цеї чортиці. Цю справу він уже передумував добре передтим. Але він також бачив, що Дженета напевно згине, коли він на це не згодиться. Аґті була скора, як тигриця. Одно потиснення ножем і Дженети на світі нема. Так, він мусів тепер годитись.